

УДК 378:37.09

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2024.3.14>

Олександр ШПЕТНИЙ

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, ДЗ «Луганський національний університет імена Тараса Шевченка», вул. Івана Банка, 3, м. Полтава, Україна, 36000

ORCID: 0009-0004-0666-6740

Бібліографічний опис статті: Шпетний, О. (2024). Чеська Республіка й Україна: реалії підготовки бакалаврів з дизайну. *Acta Paedagogica Volynienses*, 3, 95–102, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2024.3.14>

ЧЕСЬКА РЕСПУБЛІКА Й УКРАЇНА: РЕАЛІЇ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ З ДИЗАЙНУ

У статті розглянуті особливості дизайнерської освіти в Чеській Республіці від можливості вступу до умов навчального процесу. Схарактеризовані правила прийому в університети на дизайнерські напрямки. Визначені переваги чеської освіти, які заслуговують на увагу в українській вищій школі для підготовки фахівців з графічного дизайну. Подана інформація щодо кращих вишів Чехії, де можна здобути освіту дизайнера. Зазначено, що складовою частиною стратегії в плануванні пріоритетних напрямів освіти й розвитку трудових ресурсів в Чехії є доступ до всіх рівнів освіти; запровадження нових прогресивних програм; оптимізація освітнього менеджменту; наявність ефективної системи моніторингу результатів навчання.

У контексті проведеного дослідження констатовано, що дизайнерська освіта в Чехії є досить розвинутою і доступною для міжнародних студентів. Визначені основні напрями дизайн-освіти. Всі виші працюють за Болонською системою. Наразі здобувачі освіти набувають в чеських та українських вишах як теоретичні знання, так і практичні уміння й навички, які дозволяють успішно реалізовуватись в майбутньому як професіоналу даної галузі. Така підготовка забезпечує здобувачам вищої освіти необхідний рівень сформованості як *hard skills*, так і *soft skills* та сприяє підвищенню ефективності навчального процесу. Процес навчання споріднений із навчанням в українських вишах, де домінують практична спрямованість, де поєднується робота над художніми концептами з проектною та технічною роботою.

Визначено, що серед переваг навчання на спеціальності «Графічний дизайн» як для чеських, так і українських здобувачів освіти є можливість безкоштовного навчання; отримання диплому про вищу освіту європейського зразка; солідне портфоліо; виконання різних проектів; реалізація в професійній сфері. Підкреслено, що у процесі підготовки дизайнерів-графіків домінуючим є проектне навчання, яке дозволяє сформувати художньо-проектну компетентність майбутніх фахівців через наявність художніх навичок, креативність ідей, аналітичних здібностей, комунікативність і проектну діяльність в цілому.

Ключові слова: дизайн, графічний дизайн, навчання, компетентність, художньо-проектна компетентність, проект.

Oleksandr SHPETNYI

Holder of the Third (Educational and Scientific) Level of Higher Education, Luhansk Taras Shevchenko National University of Ukraine, 3 Ivana Banka str., Poltava, Ukraine, 36000

ORCID: 0009-0004-0666-6740

To cite this article: Shpetnyi, O. (2024). Cheska Respublika y Ukraina: realii pidhotovky bakalavriv z dizainu [Czech Republic and Ukraine: realities of preparation bachelors of design]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 3, 95–102, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2024.3.14>

CZECH REPUBLIC AND UKRAINE: REALITIES OF PREPARATION BACHELORS OF DESIGN

The article examines the peculiarities of design education in the Czech Republic from the possibility of admission to the details of the educational process. The rules of admission to universities for design courses are characterized. The advantages of Czech education are identified, which deserve attention in Ukrainian higher school education for the training of specialists in graphic design. Information provided about the best universities in the Czech Republic, where you can get a designer's education. It is noted that an integral part of the planning strategy of the priority areas of education

and development of labor resources in the Czech Republic is accessibility to all levels of education; introduction of new progressive programs; optimization of educational management; availability of effective results of monitoring the system of teaching.

In the context of the conducted research, it was established that design education in the Czech Republic is quite developed and accessible to international students. The main areas of design education were defined. All the universities work according to the Bologna system. Therefore, those seeking education acquire both theoretical knowledge and practical skills and abilities that allow successful implementation in the future as a professional in this field. Such preparation provides applicants of higher education the needed level of formation of both hard skills and soft skills and helps increase the effectiveness of the educational process. The learning process is similar to learning in Ukrainian universities, where the dominant is the practical orientation, which combines work on artistic concepts with design and technical work.

It was determined that among the advantages of studying at the «Graphic design» there is an opportunity for both Czech and Ukrainian education seekers to get free education; European-style higher education diploma; solid portfolio; implementation of various projects; implementation in the professional sphere.

It is emphasized that the process of training of graphic designers is dominant project education, which allows to form artistic and project competence of future specialists due to the presence of artistic skills, creativity of ideas, analytical abilities, communicative and project skills in general.

Key words: design, graphic design, training, competence, artistic and design competence, project.

Актуальність дослідження. Сучасні стратегії розвитку вищої освіти, виклики сьогодення потребують оновлення змісту професійної підготовки дизайнерів, а саме дизайнерів-графіків. У процесі підготовки майбутніх дизайнерів наявна вагома частка фахівців, які спроможні об'єднати у собі одночасно і педагога, і дизайнера. Для підтримки конкурентоспроможної освітньої системи в Україні є необхідність вивчати досвід держав Європейського Союзу, у яких вже відбулося реформування освітньої галузі. На позначення Н. Степанець на сьогодні «формування освітніх цілей відбувається не на рівні окремих держав, а на міждержавному, міжнаціональному рівнях, коли основні пріоритети освіти й цілі проголошуються в міжнародних конвенціях і документах, виступають стратегічними орієнтирами міжнародної спільноти» (Stepanets, 2012, p. 19). Така державна освітня політика спрямована перш за все на інтеграцію в міжнародні співтовариства.

Тим більше, зазначає Н. Кисіль «у Національній доктрині розвитку освіти серед пріоритетних напрямів державної освітньої політики України визначено інтеграцію вітчизняної освіти до європейського та світового освітнього просторів» (Kysil, 2018, p. 22). Обмін набутим досвідом, використання позитивних тенденцій і врахування помилок в реформуванні національних освітніх систем допоможуть Україні краще зорганізувати процес вдосконалення освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дизайн-освіта є предметом наукових розвідок вчених і молодих дослідників, серед яких В. Даниленко, наукові пошуки якого присвячені

основам дизайну, майбутньому європейського дизайну, дизайнерській освіті в Україні в контексті європейського простору, В. Сидоренко, який працює над міждисциплінарними проектами та їх естетикою; розвитку творчих художніх здібностей майбутніх дизайнерів присвячені дослідження В. Косюка, Т. Козак, а М. Тимченко більш уваги концентрує на художньо-проектній діяльності. Н. Складенко коло наукових інтересів пов'язала з особливостями розвитку сучасної дизайн-освіти. Серед науковців, які досліджували досвід дизайн-освіти в Україні та за кордоном варто назвати В. Прусака, який схарактеризував процес становлення та розвитку дизайн-освіти в Україні (кінець ХХ – початок ХХІ ст.), А. Дяченко, А. Бровченка, які досліджували проблеми та перспективи вітчизняної дизайн-освіти з урахуванням вимог вітчизняного ринку та світових тенденцій. На проблемах професійної підготовки дизайнерів у системі вищих навчальних закладів зацентрували свої дослідження Н. Авер'янова, Л. Гук, В. Томашевський, О. Тригуб та інші.

Предметом наукових пошуків стали освітні євроінтеграційні процеси у країнах Європейського Союзу та Чехії, зокрема в дослідженнях Т. Дрожжиної, Н. Муранової, О. Поліщук, чеських учених Е. Вальтерової, М. Дворжакової, Х. Павлікової, Я. Петрух, А. Філачек, які розкривають концепції та методологію навчання в Чехії тощо.

Мета дослідження полягає в компаративному аналізі досвіду підготовки бакалаврів з дизайну в Чеській Республіці та можливості його реалізації у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з дизайну (зокрема

графічного дизайну) в українських вишах. Для досягнення поставлених цілей найбільш продуктивним буде практичне навчання через проектну діяльність.

Виклад основного матеріалу дослідження.

На початку 2001 року Уряд Чеської Республіки затвердив документ «Національна програма розвитку освіти й виховання в Чеській Республіці», який був опублікований під назвою «Біла книга». Це складова частина стратегії в плануванні пріоритетних напрямів освіти й розвитку трудових ресурсів. Програмою було визначено стратегічні цілі освітньої політики держави, серед яких, на позначення Є. Краснякова, першочерговими завданнями є «забезпечення доступності всіх рівнів освіти; досягнення якості і функціональності освіти шляхом запровадження нових прогресивних програм; оптимізація освітнього менеджменту (децентралізація, автономізація); подовження терміну навчання в середній школі, запровадження оновлених стандартів освіти; створення системи оцінки діяльності освітніх інституцій на всіх рівнях державного управління шляхом запровадження ефективної системи моніторингу результатів навчання, іспитів, оцінки рівня особистісного розвитку і професійної орієнтації дітей і молоді; підвищення якості роботи вчителя, викладача, а також престижу вчительської праці» (Krasniakov, 2015, pp. 102–103).

На позначення Л. Кнодель, «цей документ разом із програмою уряду вирішальним чином впливає на трудовий і соціальний капітал суспільства, а також, не в останню чергу, значно підвищує ціннісні орієнтири людей, їх демократичну громадську позицію та якість повсякденного життя» (Knodel, 2007, p. 63). Така стратегія вибудовує певні нормативи щодо державних рішень у сфері фінансів і керівництва системою освіти, що впливає на прийняття рішень на рівні регіонів, громад і державних вищих навчальних закладів. Вихідними критеріями такої стратегії, на позначення дослідниці, є загальні інтереси та потреби стосовно демократичної освітньої політики, які пов'язані із суспільними змінами і дозволяють рухатись вперед.

Н. Бондарчук зазначає, що досвід реформування системи освіти Чехії в період адаптації до ЄС є корисним для України, оскільки саме Чехія пройшла шлях реформ у найбільш короткі строки, що дозволило уряду країни комплексно

виконати завдання входження до європейського освітнього простору та приведення системи освіти у відповідність з європейськими стандартами (Bondarchuk, 2008, p. 1).

Тому, на нашу думку, у процесі підготовки дизайнерів в Україні, формування необхідних компетентностей, особливо цікавим є досвід Чехії, яка має багаті освітні традиції та світову репутацію, оскільки чеські університети відомі своєю академічною якістю, інноваційним підходом до навчання у сфері дизайну. Вони часто співпрацюють з індустрією і забезпечують студентам можливості для стажувань та реальних проектів, що сприяє їх підготовці до професійної діяльності.

Арт-освіта в Чехії належить до елітарного рівня творчих спеціальностей чеських вишів, а тому має високу конкуренцію. Вступити на творчі спеціальності складно, а вчитися – ще складніше. Проте підхід до здобувачів освіти в чеських вузах майже індивідуальний, бо важливу роль відіграє талант, здатність вчитися самостійно, спираючись на досвід попередників і вимог конкретного університету.

Серед важливих критеріїв підвищення якості освіти є зацікавленість закладів в наборі чеських та іноземних студентів. Саме тому чеські вузи пропонують широкий вибір навчальних програм на іноземних мовах і беруть дедалі більшу участь у міжвузівському співробітництві по всьому світу, акцентуючи увагу на тому, що дизайнерська освіта в Чехії є досить розвинутою і доступною для міжнародних студентів. Освітні програми в області дизайну пропонуються як у великих університетах, так і в спеціалізованих школах і академіях мистецтв. До регіональних вишів вступити простіше, при цьому навчальні заклади надають таку ж якісну сучасну художню освіту. Кращими університетами в Чехії, де готують дизайнерів-графіків, вважають вищу школу прикладного мистецтва в Празі, університет Томаша Баті в Зліні, Західночеський університет в Пльзені, університет Яна Євангеліста в Пуркіні в Усті-над-Лабем, технічний університет в Брно. Свої послуги у підготовці дизайнерів різних студій пропонують провідні виші Чехії, сайти яких є у вільному доступі в Інтернет-мережі.

Основні напрями дизайнерської освіти в Чехії включають: дизайн при архітектурних факультетах; графічний дизайн, де навчання

зосереджується на комп'ютерній графіці, веб-дизайні, ілюстрації, дизайні упаковки та інших аспектах, які пов'язані з візуальним мистецтвом; промисловий дизайн, орієнтація якого спрямована на розробку продуктів і обладнання, які є функціональними і естетично привабливими; образотворче мистецтво; дизайн одягу, взуття, фешн-дизайн, де вчать моделювати одяг, аксесуари та інші елементи моди; дизайн простору та інтер'єру, який передбачає навчання щодо створення ергономічних і естетично вишуканих просторів; мультимедійний дизайн, який орієнтований на створення візуальних ефектів, анімації та інтерактивних веб-додатків; прикладне мистецтво: скло, кераміка.

Для вступу в університет для отримання дизайнерської освіти абітурієнт вже повинен мати чітке уявлення за яким напрямом буде навчатися, бо йому можуть запропонувати більше 30 студій. Обов'язковим є наявність власного портфоліо, до якого є певні вимоги. Так абітурієнт, який вступає на спеціальність дизайнерського профілю, має надати від 15 до 20 своїх робіт (це може бути плакат, розробка єдиного візуального стилю, проект книги, фотографії, ілюстрації, комікси тощо). Також можна надати цифрові та інтерактивні медіа. Рисунки фігур, натюрморти тощо не включаються до портфоліо. Важливим є правильно сформований мотиваційний лист та резюме.

Процес вступу на дизайн – складний та багатоступінчастий. У Чехії основою навчання у творчих вишах є робота в обраних студентом ательє, куратором яких є досвідчені дизайнери, художники, архітектори, ілюстратори. Кожен майстер-педагог бере собі лише кілька учнів, тому набір до творчих вишів дуже маленький. Цим пояснюється великий конкурс до 20 осіб на місце.

Вступні іспити відбуваються у першій половині січня в два тури. У рамках першого туру абітурієнти демонструють своє портфоліо і виконують одне завдання. Абітурієнти, що пройшли у другий тур, складають далі іспити, які проходять 3 дні.

Українські абітурієнти можуть вступити на дизайнерські спеціальності за наявності ґрунтовної підготовки, а саме: завершення в Україні художньої семирічної школи, наявність якісного портфоліо, знання чеської мови рівня B1 до іспитів і B2 на навчання. На початку 11 класу

майбутній абітурієнт може оформитись на підготовче відділення, яке допоможе вдосконалити підготовку з чеської мови та підготуватися до вступного тесту з історії мистецтв. Майбутньому вступнику у чеські творчі виші треба добре скласти ЗНО або мультипредметний тест і мати гарні оцінки в атестаті.

Документи, як і в українських вишах, можна подавати в декілька навчальних закладів (від 3 до 5 факультетів і спеціальностей), але треба розібратися у вступних іспитах, бо існують деякі розбіжності щодо вступу на обрані спеціальності.

Навчання в університетах можна пройти за програмами бакалаврату (4 роки), магістратури (2 роки) і докторантури (3 роки). Відмінністю навчання в чеських вишах є різні дати початку навчального року, які визначає окремо кожен навчальний заклад. Як і в Україні кожен навчальний рік поділений на два семестри: зимовий і літній. Всі чеські виші, рівно як і українські, працюють за Болонською системою. Чеські здобувачі освіти повинні набрати певну кількість кредитів й відповідно кількість годин. Є базові обов'язкові предмети за фахом, інші дисципліни – обираються самостійно здобувачами освіти. В Україні є затверджені навчальні плани з чітко прописаними нормами кредитів, але з можливістю також самостійно обирати блок дисциплін за вибором. У своїх наукових розвідках Т. Дрожжина констатує, що відвідування лекцій для чеських студентів не є обов'язковою умовою, «однак присутність і активна участь на інших лекціях, що проводяться у формі семінарів, практикумів і т.д. та відбуваються в маленьких групах, обов'язкове» (Drozhzhyna, 2009, p. 24).

Більшість вишів Чеської Республіки пропонують своїм здобувачам відкриту систему навчання. Як зазначають у своєму дослідженні О. Поліщук та Н. Муранова, у чеських вишах можна вибрати очну, дистанційну або комбінувати обидві форми навчання, але безсумнівим плюсом навчання на більшості факультетів є можливість для студентів самим складати свій розклад відповідно до їхніх інтересів і завантаженості дня, що дає змогу поєднувати навчання з роботою (Polishchuk, Muranova, 2018, pp. 195–198). Графік сесії можна скласти теж самостійно і закрити сесію достроково. Крім того, студенти мають право отримувати

так звану «соціальну стипендію», а для більшого заохочення до навчання, активізації пізнавальної активності студентам, які досягають високої успішності, своєчасного виконання всіх завдань, складання всіх заліків та іспитів виплачується «стипендія з успішності». Виплати стипендій, які відбуваються щомісяця або раз за семестр встановлюються кожним навчальним закладом у відповідному розмірі.

Процес навчання споріднений із навчанням в українських вишах, але домінують практична спрямованість. Заняття в чеських навчальних закладах відбуваються в ательє (студіях, майстернях) відповідної спеціалізації, де є блок теоретичних дисциплін у сфері історії мистецтва, естетики та філософії мистецтва з обов'язковим виконанням практичних завдань і практичний блок, на якому поєднується робота над художніми ідеями, концептами з технічною та прикладною діяльністю. Такий підхід дозволяє засвоїти основні засади творчості з метою використання їх у своїх напрацюваннях.

Вивчаючи досвід інноваційних процесів в освіті Чехії, Л. Степура зазначає, що кожен предмет повинен мати свій план, який складає викладач відповідно до внутрішніх правил окремого вищого навчального закладу (Stepura, 2011, p. 9). В українській вищій школі є навчальні робочі програми з кожного предмету та силабуси, де здобувачі освіти зможуть ознайомитись з тематикою лекційних, практичних завдань, отримати рекомендації до самостійного опрацювання матеріалу, консультаційні поради щодо підготовки до складання заліку та іспиту.

У процесі навчання здобувачі освіти набувають низку професійних знань і умінь з основ кольору, композиції, типографіки (мистецтва оформлення тексту), знання графічних редакторів, програм для відеомонтажу і 3D-моделювання, а також розуміння технологічних процесів самого виробництва. На особливу увагу заслуговує креативність, яка є творчою складовою дизайнерської професії.

Графічний дизайн є засобом візуальної комунікації, де за допомогою візуальної мови передаються ідеї, інформаційні сили, символи тощо. На лекційно-практичних заняттях здобувачі освіти отримують надпрофесійні уміння, якості та навички (Soft skills), зокрема: підбір методів під різні виклики професії; вміння

ставити правильні запитання собі та замовнику, презентувати свої рішення, працювати в команді з іншими дизайнерами, які доповнюють Hard skills.

Майбутній фахівець з графічного дизайну знайде свою нішу в дизайні видань книжок, журналів, газет, листівок, візитівок, каталогів та дисків, упаковок продуктів, промислових товарів, зможе розробляти вивіски, логотипи, фірмовий стиль, графічно оформлювати вітрини, працювати зі шрифтами, бути затребуваним в моушн-дизайні, візуалізації, створювати дизайн мобільних застосунків та інтерфейсів сайтів, дизайн ігор тощо. Але для цього потрібний комплексний підхід у процесі вивчення кожної з цих сфер діяльності.

Після закінчення бакалаврату складаються державні іспити, а також захищається бакалаврська робота. Дипломи чеських вишів визнані світом, а «всі рівні чеської освіти відповідають міжнародним нормам класифікації освіти (ISED) і стандартам Євросоюзу» (Polishchuk, Muranova, 2018, p. 197).

Вищі країни мають сильний педагогічний склад, забезпечені потужними технічними ресурсами, які дозволяють упроваджувати в освітній процес сучасні технології і методики навчання. Робота в різноманітних графічних майстернях є невід'ємною частиною навчання не лише з викладачами університету, а й запрошеними фахівцями в галузі дизайну. Частиною навчання є стажування в ательє (студії, майстерні) іншої спеціальності чи стажування за кордоном. Щороку студенти та випускники факультету беруть активну участь у міжнародних виставках, воркшопах і конкурсах графічного дизайну.

Серед значних переваг навчання на спеціальності «Графічний дизайн» як для чеських, так і українських здобувачів освіти можемо визначити наступні: можливість безкоштовного навчання; отримання диплому про вищу освіту європейського зразка; напрацювання практичних навичок, які дозволять успішно працевлаштуватись у великі промислові і ІТ-компанії Європи, США і Канади, мати високу заробітну плату й перспективи кар'єрного росту. Така висока якість освіти в університетах забезпечується висококваліфікованим професорсько-викладацьким складом, а також високим рівнем технічного забезпечення навчального процесу.

Головна мета, яка стоїть перед здобувачем освіти – розвиток концептуального мислення, вміння аналізувати завдання, навчитися експериментувати. Тому важливою складовою процесу творення є авторські проекти, де здобувач освіти має продемонструвати реалізацію своєї ідеї від задуму до створення кінцевого продукту, здатність планувати своє творче зростання.

На позначення Н. Кисіль, формуванню у студентів позитивного ставлення до процесу навчання, їх активної творчої діяльності сприяють сучасні форми навчання, серед яких домінують наступні: інтерактивне, кооперативне, проектне, відкрите та віртуальне навчання (Kysil, 2018, pp. 22–26).

Для нашого дослідження цікавим є проектне навчання, яке передбачає вирішення практичних задач із використанням теоретичних та практичних методів діяльності. М. Дворжакова вважає, що освіта повинна базуватися не лише на основі досвіду студентів, або належати до навчання як до регулярного систематичного курсу, а й уміти використати та застосувати свої знання та навички в реальних ситуаціях (Dvořakova, 2009). Такі проекти допомагають формувати новий тип мислення, планувати свою роботу; вчитися добирати необхідний матеріал, проводити аналіз, висловлювати свої аргументи щодо власної ідеї, передбачати результати та створювати кінцевий продукт. Виконання навчальних проектів під кураторством успішних європейських майстрів дає можливість студентам ще під час навчання здобути досвід реальної роботи та поповнити своє портфоліо різючими досягненнями. Цей досвід запозичили й українські виші, які готують фахівців з графічного дизайну.

Формування компетентностей, необхідних для висококваліфікованого дизайнера-графіка, може відбуватися як у формальних навчальних установах (університети, курси, тренінги), так і у неформальному середовищі (самоосвіта, практичний досвід, менторство). Важливо, щоб цей процес був систематичним, спрямованим на набуття і розвиток знань, умінь, навичок, і особистісних якостей для досягнення конкретних цілей і результатів. Як в Україні, так і в Чехії цей процес орієнтований на розвиток людини як професіонала з урахуванням вимог сучасного ринку праці, соціальних потреб

і особистих амбіцій. Тому художньо-проектна компетентність є однією з провідних компетентностей у підготовці зазначених фахівців.

Художньо-проектна компетентність майбутніх дизайнерів включає в себе низку ключових аспектів, які є важливими для успішної кар'єри в цій галузі, а саме: художні навички, проектну діяльність, розуміння технологій, креативний потенціал і винахідливість, аналітичні здібності, комунікативні навички та знання естетичних тенденцій. Це означає, що фахівець з дизайну повинен бути здатним до творчого мислення, володіти основами рисунку, композиції, кольорознавства тощо; вміти вигадувати та втілювати в певний образ нові, нестандартні ідеї, вирішувати проблеми та завдання, що виникають у процесі роботи, створювати проекти з урахуванням естетичних і функціональних аспектів, бути знайомим із сучасними технологіями в галузі дизайну, принципи роботи з різними матеріалами, розуміти сучасні тенденції в галузі дизайну та вміти адаптувати їх до потреб ринку і вимог клієнтів. Відповідно до концепції професійного розвитку фахівця з графічного дизайну, як зазначає у дослідженні Ц. Дутін, майбутній професіоналізм дизайнера включає не лише ефективне виконання мистецької діяльності, а й зрілість особистості (Dutin, 2020, pp. 188–193). Саме тому на особливу увагу заслуговує здатність майбутнього фахівця ефективно взаємодіяти з клієнтами, командою, іншими спеціалістами у процесі розробки проектів. Ці компетенції дозволяють майбутнім дизайнерам ефективно працювати у сучасному світі, де дизайн відіграє значущу роль у вирішенні бізнес-завдань, соціальних проблем та створенні цінності для суспільства.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Графічний дизайн – це складна динамічна система, яка інтегрує різноспрямовані наукові знання, досягнення мистецтва та сучасні технології. За рахунок розширення номенклатури рекламно-графічної продукції відбувається її швидкий розвиток.

У процесі дослідження нами був здійснений аналіз основних тенденцій підготовки майбутніх фахівців з дизайну в Чехії та можливості використання окремих аспектів навчання в освітній діяльності українських вишів. Пріоритетним завданням професійної освіти майбутніх фахівців з дизайну в обох країнах є фор-

мування художньо-проектної компетентності, яка входить до базових складових професійних компетентностей у галузі дизайну. Її формування відбувається в процесі засвоєння як базових професійних дисциплін, а саме: історії мистецтв, живопису, рисунку, композиції, кольорознавства, так і практичної підготовки до професії через реалізацію креативних проєктів на замовлення споживача.

Зазначено, що підготовка дизайнерів-графіків в Україні і Чехії має багато спільного: наявність базових дисциплін, можливість самостійно обирати предмети, набираючи необхідну кількість кредитів, творчу реалізацію через проєкти. Але в Чеській Республіці здобувачі мають більше свободи для складання власного

розкладу, визначення кількості годин за предметом, потужну співпрацю з підприємствами, організаціями для реалізації свого творчого потенціалу й майбутнього достойного працевлаштування. Крім того, українським вишам, які надають такі освітні послуги, бракує достатнього матеріально-технічного забезпечення, більшість якого було знищено в результаті воєнних дій в Україні.

Перспективи подальших досліджень ми вбачаємо в ґрунтовному дослідженні процесу здобуття арт-освіти в країнах ЄС, що призведе до збільшення можливостей для мобільного навчання та реалізації програми обміну здобувачами освіти серед країн Європейського союзу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бондарчук Н.О. Державна політика Чехії в галузі освіти: стан і тенденції розвитку: автореф. дис... канд. наук з держ. управління: 25.00.02 Акад. муніцип. упр. К., 2008. 20 с.
2. Дрожжина Т. В. Євроінтеграційні процеси в освіті. Чеський досвід // *Управління шк.* 2009. № 11. С. 24–27.
3. Дутін Ц. Педагогічні аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну // *Вісник університету імені Альфреда Нобеля.* Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2020. № 2 (20). С. 188–193.
4. Dvořáková M. Projektové vyučování v české škole. Praha, 2009. 160 s.
5. Кисіль Н.Р. Особливості вищої освіти в Чехії та в Україні: сучасний досвід // *Український педагогічний журнал.* 2018. № 2. С. 22–26.
6. Кнодель Л. Становлення та розвиток освіти в Чехії // *Директор шк.* Україна. 2007. № 11. С. 63–69.
7. Красняков Є. В. Європейський досвід Чеської республіки в галузі освіти: досвід для України // *Вісник НАДУ.* 2015. № 4. С. 104–111.
8. Плужник О., Н. Муранова. Актуальні проблеми в системі освіти: загальноосвітній навчальний заклад – доуніверситетська підготовка – вищий навчальний заклад : зб. наук. праць матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27 квітня 2017 р., м. Київ, Національний авіаційний університет / наук. ред. Н. П. Муранова. К : НАУ, 2018. С. 195–198.
9. Степанець Н.П. Досвід розвинутих країн у підготовці фахівців для сфери туризму: компетентісний підхід // *Географія та туризм: Наук. зб. К.: Альтерпрес, 2012. Вип. 20. С. 19–25.*
10. Степура Л. Вивчення інноваційних процесів в освіті і науці Франції та Чехії // *Освіта України.* 2011. 28 берез. (№ 23–24). С. 9.

REFERENCES:

1. Bondarchuk N.O (2008). Derzhavna polityka Chekhii v haluzi osvity: stan i tendentsii rozvytku [State policy of the Czech Republic in the field of education: state and development trends]: avtoref. dys... kand. nauk z derzh. upravlinnia: 25.00.02 Akad. munitsyp. upr. K., 20 p. [In Ukrainian]
2. Drozhzhyna T. V. (2009) Yevrointehratsiini protsesy v osviti. Cheskyi dosvid [European integration processes in education. Czech experience] // *Upravlinnia shk.* 11, 24027. [In Ukrainian]
3. Dutin Ts. (2020). Pedahohichni aspekty profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv z hrafichnoho dyzainu [Pedagogical aspects of professional training of future specialists in graphic design] // *Visnyk universytetu imeni Alfreda Nobelia.* Seria «Pedahohika i psykholohiia». Pedahohichni nauky. 2 (20), 188–193. [In Ukrainian]
4. Dvořáková M. (2009). Projektové vyučování v české škole [Project teaching in a Czech school]. Praha, 160 p. [In Czech]
5. Kysil N.R. (2018). Osoblyvosti vyshchoi osvity v Chekhii ta v Ukraini: suchasnyi dosvid

[Peculiarities of higher education in the Czech Republic and Ukraine: modern experience] // Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal. 2, 22–26. [In Ukrainian]

6. Knodel L. (2007). Stanovlennia ta rozvytok osvity v Chekhii [Formation and development of education in the Czech Republic] // Dyrektor shk. Ukraina. 11, 63–69. [In Ukrainian]

7. Krasniakov Ye. V. (2015). Yevropeyskyi dosvid Cheskoï respubliky v haluzi osvity: dosvid dlia Ukrainy [European experience of the Czech Republic in the field of education: experience for Ukraine] // Visnyk NADU. 4, 104–111. [In Ukrainian]

8. Polishchuk O., Muranova N. (2018). Aktualni problemy v systemi osvity: zahalnoosvitnii navchalnyi zaklad – douniversytetska pidhotovka – vyshchyi navchalnyi zaklad [Actual problems in the education system: general educational institution – pre-university training – higher educational institution] K : NAU, 195–198. [In Ukrainian]

9. Stepanets N.P. (2012). Dosvid rozvynutykh krain u pidhotovtsi fakhivtsiv dlia sfery turyzmu: kompetentisnyi pidkhid [The experience of developed countries in the training of specialists for the field of tourism: a competent approach] // Heohrafia ta turyzm: Nauk. zb. K.: Alterpres, Vyp. 20, 19–25. [In Ukrainian]

10. Stepura L. (2011). Vyvchennia innovatsiinykh protsesiv v osviti i nauksi Frantsii ta Chekhii [Study of innovative processes in education and science in France and the Czech Republic] // Osvita Ukrainy. 28 berez. (№ 23-24), 9. [In Ukrainian]